

ØVELSE SKIBLADNER

HEDMARK OG OPPLAND RØDE KORS EVALUERINGSRAPPORT 2024

HEDMARK RØDE KORS

OPPLAND RØDE KORS

KONTAKT E-POST: hege.lysholm@redcross.no
dk.innlandet@redcross.no

FORFATTERE: Hege Lysholm

FOTO FORSIDE: Jane Kristiansen

Øvelse Skibladner 2024

Om øvelsen

Øvelse Skibladner 2024 var en full-skala samvirkeøvelse arrangert av Øvingsutvalget i Innlandet, basert på Innlandet Politidistrikts øvelsesplan. Øvingsutvalget arrangerer to øvelser årlig og årets første øvelse gikk av stabelen den 31.05.24.

Planleggingen

Røde Kors er representert i Øvingsutvalget i Innlandet og har derfor vært gjennomgående deltakende i planleggingsprosessen av øvelsen. Planleggingen av Øvelse Skibladner ble organisert med flere planleggingsgrupper hvor aktører bidro inn i de ulike delene. Siden det tidlig ble klart at dette var en øvelse som Røde Kors kunne bidra på flere områder, ble det dannet en intern øvingsledelse med representanter i de ulike planleggingsgruppene. Røde Kors deltok med vår interne øvingsledelse i følgende grupper:

- **Øvingsledelse:** Hege Lysholm
- **Plangruppe Sikkerhet og skadested:** Trond Krokengen og Ole-Johan Dyste
- **Plangruppe Evakuerte og pårørendesenter:** Trond Kristensen og Hege Lysholm
- **Plangruppe Kommunikasjon og media:** Liv Berit Karlsen og Anna Skogen
- **Plangruppe Markører:** Hege Lysholm

For mer informasjon: Se Røde Kors' øvingsdirektiv, Øvingsutvalgets overordnet øvingsdirektiv og publisert dreiebok.

Hvordan data ble samlet

Under øvelsen var det utplassert interne evaluatører, kontrollere og observatører på alle øvingssteder som noterte erfaringspunkter underveis. Ved øvelsesslutt fikk vi samlet de tilstedeværende frivillige til en kort brief og hot-wash-up på skadested og eps, men siden dette var en øvelse spredd utover mange lokasjoner var det vanskelig å samle alle. Derfor ble det også sendt ut digitalt

■ DELTAKERE SAMVIRKET

Politi, Brann, Helse, Statsforvalter, Innlandet Fylkeskommune, D/S Skibladner Røde Kors, Redningsselskapet, Radio Ræle Liga, Sivilforsvaret, Stange/Hamar Kommune, Scandic Hamar og RVTS Øst

■ RØDE KORS DELTAGELSE

Totalt 101 deltakere fra Røde Kors

- 31 Markører
- 2 Sminkører
- 6 Sikkerhetsteam vann + 2 båter
- 8 Vannredning + 3 båter
- 18 Søk og redning på land
+ 2 Ambulanser, 2 ATV, 1 Drone
- 4 Aksjonsledelse
- 18 Evakuert og pårørendesenter (EPS)
- 8 Observatører
- 6 ØVLE/Evaluatører

evalueringsskjema og arrangert åpent teamsmøte med mulighet for å komme med innspill, kjøre debrief og evaluere i etterkant. Det har kommet inn 37 svar via forms, gode rapporter fra evaluatører og observatører og øvingsledelsen har notert ned mange innspill og punkter via muntlige overleveringer.

Overordnede Øvingsmål for Samvirket

- Å øve LRS beredskap og krisehåndteringsevne gjennom et samspill med øvrige samvirkepartnere.
- Å øve samvirke på skadested mellom alle aktører.
- Gi alle aktører mulighet til å øve på, og oppnå egne mål for øvelsen.
- Videreføre og implementere erfaringer i fremtidig oppdragsløsning.
- Gjennom forberedelser til øvelsen, øke kunnskapen om egen og andres mulighet til å yte bistand.

Scenario

Øvelsen ble gjennomført et scenario hvor en fritidsbåt (M/S Svalen 2) kolliderte med D/S Skibladner.

Skibladner hadde 157 passasjerer + mannskap, og fritidsbåten hadde 6 passasjerer. Kollisjonen medførte brann på fritidsbåten og skrogskader på Skibladner. Brannen på fritidsbåten ble raskt slukket, men flere av dem er hardt skadet og passasjer falt i vannet og svømte mot land. Denne personen ble sett gående på land, sørover langs Mjøsa.

Skrogskaden på Skibladner medførte at båten tok inn vann, og kapteinen slår alarm og beslutter full evakuering av passasjerer, før båten går tilbake til Hamar, med mannskap for reparasjon.

Ulykken skjer på Mjøsa utenfor Gillundstranda/Stange småbåthavn. Som følge av ulykken er 5 personer i fritidsbåten og 5 personer på Skibladner hardt skadd, ytterligere 6 personer er lettere skadde. Skibladner evakuerer alle passasjerene i redningsflåter inn til samlingssted skadde ved Gillundstranda.

Det ble opprettet EPS på Scandic Hotel Hamar og passasjerene ble fraktet fra samleplass til EPS hvor de blir ivaretatt av videre. Unntaket var de hardt skadde som ble kjørt av ambulanse til sykehus. På EPS kom det i tillegg kommer en del pårørende også etterhvert.

De berørte nødetater foretok en trippelvarsling og øvelsen levde dereetter sitt liv ut fra planverk og innspill fra de ansvarlige lederne. Etter slutt gjennomføres en felles gjennomgang og evaluering av øvelsen.

Røde Kors Øvingsmål

OVERORDNET

Å øve kommunikasjon og samarbeid med samvirket innen SAR Vann/Land, Evakuering og EPS

Å øve kriseledelse og samband/kommunikasjon i samvirket under større og komplekse aksjoner
Gi alle frivillige mulighet til å øve innen sine ulike kompetanseområder og oppnå god erfaringslæring

INTERNE ØVINGSMÅL

Å øve samordnet intern aksjonsledelse og kommunikasjon når vi har frivillige fra både hjelpekorps og beredskapsvakter/omsorg i aksjon.

Å øve gjennomføring av søk i samvirke med Sivilforsvaret

Å øve bistand skadested og evakuering med samvirket, bidra til å sikre fysisk og psykososial førstehjelp av evakuerte

Å øve Røde Kors mannskap i samvirket med eksterne og interne aktører i forhold til kjennskap og rollefordeling ved bistand på EPS

Å øve bistand til psykososial støtte og andre relevante oppgaver ved EPS i samvirke med kommunale kriseteam og Politi.

Hendelse om bord på D/S Skibladner

Varsling direkte til Kystradio sør

Varsling direkte til HRS Sør

Varsling til Innlandet pd.
- Trippelvarsling
- Øvrig varsling i henhold til planverk
- RK, SF, andre

Evaluering fra ulykke/varsling til evakuering fra Gillundstranda

Evaluering - del 1

I denne evalueringen vil vi ta for oss øvelsen ihht tidslinjen og oppsummere tilbakemeldinger, observasjoner og innspill fra frivillige og øvingsledelse underveis.

Denne delen av evalueringen tar for seg øvelsens første del fra ulykken skjer til de evakuerte reiser fra oppsamlingsplass.

Rammene

Lokasjon: Skibladner, Mjøsa og Stange båthavn/ Gillundstranda

Del-Scenario: Det har vært en kollisjon mellom D/S Skibladner og fritidsbåten M/S Svalen. Skibladner har 157 passasjer + mannskap om bord, Svalen har 6 personer om bord. Det oppstår brann i fritidsbåten og Skibladner tar inn vann. Det var derfor behov for evakuering fra begge båtene av skadde og øvrige passasjerer.

Oppsamlingsplass: Utrykningstid ble ikke ansett som en relevant del av øvelsen, så derfor alt mannskap og utstyr fra alle aktører hadde felles oppsamlingsplass ved Atlungstad Brenneri før oppstart av øvelsen.

Relevante øvingsmål

Overordnet øvingsmål

- Å øve kommunikasjon og samarbeid med samvirket
- Å øve kriseledelse og samband/kommunikasjon i samvirket under større og komplekse aksjoner
- Gi alle frivillige mulighet til å øve innen sine ulike kompetanseområder og oppnå god erfaringslæring

Interne øvingsmål

- Å øve samordnet intern aksjonsledelse og kommunikasjon.
- Å øve gjennomføring av søk i samvirke med Sivilforsvaret.
- Å øve bistand skadested og evakuering med samvirket, bidra til å sikre fysisk og psykososial førstehjelp av evakuerte

Logg fra evaluator ILKO

09:43 sender LRS/ HRS redningsalarm. Noen minutter senere kan vi observere de første passasjerene om bord i Skibladner på dekk iført redningsvest.

09:48 er Redningsselskapet første båt på plass.

09:52 ankomst første ressurs fra brannvesenet.

10:03 kommer den første skadde inn med en politibåt, som da er første politiressurs på stedet. Politi og ambulanse ressurser ankommer så fortløpende.

10:09 ankomst første Røde Kors ressurs på plass, drone bil fra Brøttum RKH.

10:15 ankomst Aksjonsleder og NK fra Røde Kors. Aksjonsleder melder seg umiddelbart for politiets innsatsleder. Det blir da avtalt at RKH sin første oppgave blir å støtte ambulansetjenesten på samleplass. IL- Helse og AL Røde Kors tar en rask avklaring om oppgaver, bistå på samleplass skadde og klargjøre våre ambulanser for transport av skadde til sykehus.

10:22 første to skadde på vei inn i ambulanser, men blir så tatt ut og tilbake på samleplass.

10:45 Stabsmøte ILKO, RKH blir bedt om å iverksette søk etter savnet på land. Søksleder fra politiet er på vei inn med båt.

11:00 søk iverksettes med fokus sydover, etter usikker melding via ambulanse, noen har sett ei som passer til beskrivelsen.

11:20 Savnede er lokalisert av politiets drone og RS har kontakt fra sjøsiden.

11:30 pas kommer til samleplass og blir tatt hånd om av RKH og ambulanse.

11:53 aksjonsleder RKH sender de første hjelpekorps ressursene til EPS

12:07 aksjonsleder tar en kort gjennomgang og starter dimittering

12:23 siste IL møte i Ko og mannskaper dimitteres eller sendes videre til innsatts på EPS.

(Merk dette er evaluators egen logg og uoverenskomst med offisielle logger kan forekomme)

Tilbakemeldinger fra de frivillige

Den generelle tilbakemeldingen fra mannskap er at det var et aktuelt scenario som faller inn under hva de opplever Røde Kors mannskap kan bidra med. Det var generelt lærerikt og nyttig å få øve på noe annet enn vanlig søk og redning og ikke minst i samvirket. Opplevde godt samarbeid internt og eksternt.

Under er en oppsummering av tilbakemeldinger fra frivillige skriftlig og muntlig.

Generelt (Planlegging(Varsling/Samband)

Fungerte

God informasjon på forhånd, vi mottok akkurat passe informasjon til å være godt forberedt, men ikke for mye slik at selve gjennomføringen ble mer realistisk.

Planleggingen av øvelsen virker å være nøyaktig. Det er et realistisk scenario, godt oppmøte og relevante caser. Flott at vi fikk et lite søk midt inne i øvelsen også.

Dette var en ekstremt bra øvelse, der det åpenbart er lagt ned mye innsats i forkant. Reelt scenario, et scenario RK mannskap faktisk kan bli brukt i.

Vi fikk trent på en del momenter som var veldig spennende. God samhandlingen mellom de ulike aktørene.

Forbedring

CIM ble ikke sendt til mannskap fra Akershus og Oppland, dette skapte noe forvirring i oppstart, og forsinket utrykning spesielt på båtene. Det ble mye surr med for mange TG på samband.

Det ble informert på forhånd at det skulle være en kontrollør fra Sivilforsvaret som gjennomførte en briefing og som skulle styre utrykning fra samlingsplass på Atlungstad. Dette ble ikke gjort, og det ble derfor ingen taktskifte i øvelsen.

Kunne gjerne vært rom for mer markørspill, tilbakemeldingen fra både markører og mannskap.

På Skibladner

Fungerte

Alle passasjerer ble tatt hånd om og evakueringen skjedde raskt. Markørene opplevde å føle seg trygge gjennom hele øvelsen.

Forbedring

Savnet bedre informasjon og tydeligere organisering av passasjerer før evakuering.

Tydeligere triagering om bord på Skibladner. Det var en provisorisk håndtering av skadde og spesielt person med lårbeinsbrudd, burde fått førstehjelpskomptanse om bord for stabilisering og sikring før evakuering

På Mjøsa

Fungerte

Overgang over i flåter var raskt og opplevdes som trygg. Flere båter rundt og selve innfarten gikk knirkefritt.

Godt samarbeid blant mannskap på båtene, og bra med sikkerhetsbåter i området som ikke deltok. Denne dagen var det jo så godt vær at de ikke fikk noe å gjøre, men det er aldri garantert.

Godt markørspill og sminke av hardt skadde, noe som gjør det mer realistisk.

Forbedring

Litt rot med varsling og talegrupper underveis, noe som forsinket utrykning for RK-Båter litt. Men realistisk ville jo ikke vi vært der noe tidligere uansett.

Oppstart av «Søk etter savnet» ble litt rotete. Politi som ble utpekt som søksleder på land var ved oppstart ute i båt, og en annen tar med seg RK ut i søk uten at det ble iverksatt sporing.

På Gillundstranda

Fungerte

Samarbeidet mellom mannskap fra de ulike aktørene på land fungerte meget bra

De evakuerte ble godt ivaretatt mens de ventet på registrering og frakt videre av Røde Kors og Sivilforsvaret. God på psykososial omsorg.

Tydlig og god aksjonsledelse og godt samarbeid innad i Røde Kors. Opplevde godt samarbeid med helse på stedet og gjensidig tillit til god pasienthåndtering.

Nødetatene benyttet RK med sine kapasiteter for å bistå, og RK har god evne og kapasitet til å tilpasse og omstille når oppdrag endres.

ILKO fungerte godt og samarbeid mellom ledere fungerte, hyppige statusmøter er avgjørende.

Godt og effektivt søk etter savnet etter den første forvirringen med søksleder fra Politi som måtte komme seg på land.

Forbedring

De uskadde ble sendt gjennom område hvor de skadde ble ivaretatt, som kunne skapt uro og ikke minst var forstyrrende for behandlere. Burde det vært tydeligere skjerming for de skadde

Det var en rotete organisering av registrering før avgang til EPS med mye venting og uklare beskjeder. Dette gjorde til at registreringen før avgang tok altfor lang tid.

Situasjon hvor kontrollør i blå vest fra Helse beordret pasient ut av Røde Kors ambulanse etter ILKO hadde bedt om transport til sykehus, uten involvering av ILH eller leder RK. Slik inngripen i øvelsens gang skapte mye unødvendig forvirring, og påvirket flyten for aktørene.

Savnet en tydelig leder for triagering, virket som det ble litt mange «kokker» på samleplass og uklare beskjeder.

Det må tydeligere «Vest-bruk» til generelt. NK RK manglet gul ledervest, leder for Sivilforsvaret hadde samme oransje vest som mannskap, som førte til leting etter riktig person. Ellers var det for mange «blå vester» på området.

Tilbakemeldinger fra RK Evaluatør

Øvelsen var godt planlagt og ble gjennomført på en bra måte. Det ble derfor gode muligheter til å øve på RKH sine oppgaver og samvirke med andre aktører i redningstjenesten. De aller fleste øvingsmålene ble nådd på grunn av den gode planleggingen.

Forbedring

Kanskje det skulle vært satt operativ kriseledelse i Hedmark Røde Kors. Dette for å koordinere arbeidet på de 2 fysiske stedene RK skulle jobbe og samhandling mellom RKH og beredskapsvakter/ omsorg.

Det bør være en vest med NK aksjonsleder (leder) tilgjengelig. Var til tider vanskelig å se hvem som hadde denne funksjonen.

Det var kjøretøy på skadested som RKH disponerte som ikke var RK merket i henhold til vårt profilprogram. Usikker på om dette var kjøretøy som var Røde Kors sine, eller om de var lånt av andre.

Læringspotensiale

Situasjonsforståelse: Å sikre god situasjons- og oppgaveforståelse hos alle involverte Røde Korsere når vi har så mange som deltar og meget i ulike roller er en utfordring når det kommer til øvelser. Det er alltid noen tilpassninger som må gjøres, så man får ikke øvd helt realistisk, og det er ikke alt mannskap som får oppfylt sine forventninger til involvering. Spesielt for denne øvelsen gjaldt dette i forhold til utrykningstid og for sikkerhetsmannskap ute på vannet.

I en reel situasjon er det ikke sikkert mannskap og andre ressurser som båter, biler, ATV og drone fra Røde Kors ha rukket frem for å delta i selve evakueringen, og heller ikke med håndtering av de prioriterte hardt skadde. I en reell situasjon vill vi heller ikke måtte stille med sikkerhetsmannskap ute på vann som ikke skal delta i aksjonen.

Varsling og samband: Det må gjennomføres en bedre planlegging av varsling og fordeling av talegrupper på samband internt ved slike

store øvelser. Under slike øvelser varsles kun de deltakende, og ikke som ved en reel situasjon, og da bør det planlegges bedre for å sikre best mulig gjennomføring og sikre et «taktskifte» ved øvelsesstart.

Registrering: Som ved tidligere øvelser så er det registrering av evakuerte som blir «proppen». Dette er et område som ikke tilhører Røde Kors sitt ansvar, men vi må bidra til at dette tas tak i. I denne øvelsen oppleves det som unødvendig å ha evakuerte oppholde seg så lenge på samle-plass for registrering, og dette kunne like enkelt ha vært gjort ved å sende kvalifisert mannskap med bussene for registrering og psykososial omsorg underveis, og melde tilbake til ILKO.

Mindre tiltak videre: Det var et beredskapstelt fra Røde Kors tilgjengelig som kanskje burde bli satt opp, dette for at intern aksjonsledelse og mannskap skal ha et fast holdepunkt for kommunikasjon og avklaringer. I tillegg bør NK ha egen gul ledervest for synlighet.

Evaluering fra EPS, Scandic Hamar

Evaluering - del 2

I denne evalueringen vil vi ta for oss øvelsen ihht tidslinjen og oppsummere tilbakemeldinger, oppsummere tilbakemeldinger, observasjoner og innspill fra frivillige og øvingsledelse underveis.

Denne delen av evalueringen tar for seg øvelsens andre del fra oppstart, drift og avvikling av evakuerte- og pårørendesenter (EPS).

Rammene

Lokasjon: Scandic Hamar

Del-Scenario: De evakuerte og uskadde fra Skibladner ankommer EPS på Scandic Hamar. Noen pårørende ankommer også etterhvert og skal kobles med "sine".

Oppstartstid

For i gi best muligheter for godt læringsutbytte møtte de frivillige opp på Scandic Hamar i forkant av øvelsen. Uttrykningstid og varsling ble derfor ikke øvd her.

Relevante øvingsmål

OVERORDNET

- Å øve kommunikasjon og samarbeid med samvirket på EPS
- Å øve kriseledelse og samband/kommunikasjon i samvirket under større og komplekse aksjoner
- Gi alle frivillige mulighet til å øve innen sine ulike kompetanseområder og oppnå god erfaringslæring

INTERNE ØVINGSMÅL

- Å øve samordnet intern aksjonsledelse og kommunikasjon når vi har frivillige fra både hjelpekorps og beredskapsvakter/omsorg i aksjon.
- Å øve Røde Kors mannskap i samvirket med eksterne og interne aktører i forhold til kjennskap og rollefordeling ved bistand på EPS
- Å øve bistand til psykososial støtte og andre relevante oppgaver ved EPS i samvirke med kommunale kriseteam og Politi.

Tilbakemeldinger fra de frivillige

En gjennomgående tilbakemelding fra deltakende frivillige er at det opplevdes som lærerik og nyttig, både i forhold til egen læring og ikke minst for å lære mer om samvirket og samarbeidet mellom aktører under store hendelser.

Vi ser av evalueringene fra de frivillige at stemmer meget godt overens med innspill fra evaluatorenes etter øvelsen. Vi velger derfor her å gjengi evaluatorenes tilbakemelding, litt redigert for lengde.

Tilbakemeldinger fra evaluatorene

Tilbakemeldingene er gitt med kommentarer under hvert øvingsmål, og utpeking av særlige momenter som evaluatorene valgte å se på underveis i øvelsen. Det tas forbehold om at det kan ha vært gjort avklaringer eller handlinger underveis i øvelsen som evaluatorene ikke har fått med seg.

Øvingsmål 1: Å øve samordnet intern aksjonsledelse og kommunikasjon med frivillige fra både hjelpekorps og beredskapsvakter/omsorg i aksjon

Evaluatorene så særlig på: Ledelse av egne mannskaper og samhandling mellom to frivillige ledere på stedet, i KO og i felt.

Fungerte

Tydelig ledelsesstruktur. Bruk av erfaring og rolig aksjonsleder gjør at informasjon formidles effektivt og at Røde Kors har tydelig ledelse som gir struktur. Informasjon og avklaringer mellom leder i KO og leder inne på EPS flyter godt og de fremstår som erfarne og gode til å videreformidle beskjeder. De frivillige innretter seg godt etter oppsatt ledelsesstruktur og lytter til utpekte ledere

Samspill mannskaos beredskapsvakter og hjelpekorps. Det virker generelt å gå fint å sammenblande hjelpekorpsmannskaper og beredskapsvakter når alle er ankommet. Det gir trygghet å ha uniformerte hjelpekorpsere på stedet som kan gjennomføre grunnleggende førstehjelp. Samtidig fremstår noen hjelpekorpsere som noe utrente i rollen med å være tilstede, lytte og ta seg tid til å sette seg ned med evakuerte. Her har beredskapsvaktene et fortrinn med sin ro, opplæring og erfaring med samtalemotodikk som gjør de egnet til oppgavene med å følge personer inn, og å være tilstede for de evakuerte underveis. Hjelpekorpsere ser ut til å trenge litt mer «tempo» og konkrete, praktiske oppgaver, men trer godt inn i rollen når det kommer til gjenforeningsprosessen, hvor alle frivillige jobber side om side på en måte som oppleves kontrollert og avklart.

Samhandling med andre aktører i KO og flyt av informasjon fra KO til leder av beredskapsvakter. Samhandling mellom de to lederne virker god, og det er hyppig kommunikasjon. Samhandling i KO virker rolig og kontrollert, og aksjonsleder formidler hyppig informasjon videre. For Røde Kors' del, virker det gunstig å ha person i KO som koordinerer informasjon videre til egne frivillige, slik at Røde Kors «leder seg selv» og egen innsats på en god og strukturert måte. Manglende sambandsløsninger vanskeliggjør kommunikasjon, jf. punkt under «Kan fungere bedre».

Forbedring

Behov for sterkere psykososial ledelse. Det blir mye å navigere i å lede mannskap som er spredt, især pga. manglende sambandsmuligheter. Det kom spørsmål fra frivillige underveis, knyttet til emosjonelle reaksjoner hos berørte og Røde Kors sin rolle innen psykososial oppfølging, som ikke helt svares ut. Det var tydelig at dette var andre type spørsmål enn det man var vant til å få i søk og redningsaksjoner. Samtidig opplevde evaluator at spørsmålene var relevante, og det ville ha skapt større trygghet og rolleforståelse om de ble besvart. Eksempel på denne type spørsmål «Hva gjør vi om noen har panikk?» eller «Hva om noen ikke vil være med inn på EPS eller prøver å stikke av?». Det kunne vært gunstig med egen psykososial leder, for sterkere koordinering og veiledning. Dette bør være en leder med god kompetanse innenfor psykososial beredskap og krisereaksjoner som kan bidra med avklaringer og svar på frivilliges spørsmål.

Manglende samband vanskeliggjør hurtig kommunikasjon internt. Aksjonsleder må bevege seg mye grunnet manglende samband hos andre. Mobil kunne vært et alternativ til å overgi beskjeder fysisk, for raskere kommunikasjon og mer effektiv bruk av ressurser. Øvelsen tydeliggjør også at det bør vurderes muligheter for bruk av sambandsutstyr for også omsorgsfrivillige/beredskapsvakter, som mangler effektive kommunikasjonsmuligheter pga. manglende tilgang til og opplæring i alternativt samband.

Klart for andre aktører hvem som leder Røde Kors-mannskapene? Det påpekes at det er vanskelig å skille en av lederne fra de andre beredskapsvaktene, og at det trengs en ledervest. En ledervest vil gjøre det lettere for samvirkepartnerne på stedet å se hvem fra Røde Kors de primært skal forholde seg til og generelt være viktig for tydelighet blant aktørene. Når hjelpekorpsmannskapene senere kommer, fremstår de med mer «autoritet» gitt tydelige vester og uniform. Ved blanding av mannskaper, kan det bli forvirring for samvirkepartnerne hvem de skal forholde seg til som leder for de frivillige samlet.

Øvingsmål 2: Å øve Røde Kors' mannskap i samvirke med eksterne og interne aktører i forhold til kjennskap og rollefordeling ved bistand på EPS.

Evaluatorene så særlig på: Informasjon Røde Kors fikk fra samvirkeaktører og oppdragsgiver, både før oppdrag ble gitt og underveis i oppdraget. Rolle- og situasjonsforståelse mellom aktørene, og internt i Røde Kors og faktiske oppgaver som Røde Kors ble anmodet om å bistå med

Fungerte

Godt samspill med kommunens EPS-team og kriseteam ved registreringsområdet. Utad fremstår det å være en god flyt og et godt samspill mellom Røde Kors og kommunens team i registreringssonen, hvor ressursene flyter litt inn i hverandre og finner naturlig avgrensning for hvor den enes oppgave begynner og den andre avsluttes. Dette er trolig vanskelig å forhåndsdefinere i detalj, men det ser ut til at samspillet går av seg selv og med en god tone og forståelse.

Godt samspill med kriseteam inne i EPS.

Det oppleves som om det er en gjensidig tillitt og respekt mellom kriseteamene og Røde Kors frivillige – både på evakertesenteret og på pårørendesenteret. Samtlige aktører bidrar der det trengs, observerer og «flyter» gjennom lokalet etter behov. Noe uklart hvor mye verbal kommunikasjon det er mellom frivillige og kriseteam – det virker som det er mest observasjon av hvor det «ser ut som det trengs bistand», heller enn kommunisert vurdering/fordeling?

Rolleforståelse. Flere frivillige virker å ha det i «ryggmargen» at de ikke skal utøve vakthold eller bortvise personer fra stedet, selv om alle detaljer i hvor «langt man kan gå» ikke er tilstrekkelig avklart. Denne forståelsen av hvem Røde Kors er som aktør og hva som ikke er oppgaver for Røde Kors innenfor vårt mandat og rolle er viktig, og det er fint at mange har en grunnleggende forståelse av det.

Årvåkenhet og initiativ. De frivillige er «påskrudd» og fanger opp behov som ellers kan overses, f.eks. behov for stoler og vann til evakuerte i lang registreringskø. Her får man med seg behovene, responderer raskt og bidrar til mer ro i en litt kaotisk situasjon. Røde Kors «tar tak» i en situasjon hvor kommunens EPS-team er litt «satt ut» innledningsvis. De frivillige viser på denne måten et flott initiativ og god forståelse for prinsippene i psykososial førstehjelp om omsorg og praktisk hjelp.

Gjenforening evakuerte og pårørende. Røde Kors-frivillige håndterer markører med ulike reaksjoner på en god og imøtekommende måte, med mildhet og forståelse. De frivillige får en sentral rolle i å følge evakuerte og pårørende som skulle gjenforenes. Her bistår både hjelpekorps og beredskapsvakter og bruk av frivilligheten til denne oppgaven virker å fungere godt.

Det observeres også god kommunikasjon og informasjonsdeling mellom leder fra hjelpekorps og politibetjenter i denne fasen.

Forbedring

Lite til ingen rolleavklaring mellom aktørene på EPS, utover det som formidles fra KO? Utenfor EPS fremstår det uklart om Røde Kors skal utføre «følging og sikringsoppgaven» alene, eller i samråd med andre på stedet.

Rent øvingsteknisk har kommunen gitt Røde Kors forhåndsinformasjon om oppgaven, men når oppdragsbeskrivelsen kommer er det behov for klargjøring om hvem som skulle gjøre hva hvor, hvordan og hvorfor.

Røde Kors går ut til mottakssted uten at det synes avklart hvem Røde Kors skal samarbeide med, og hva deres rolle er. Rollene i kommunens EPS-team virker i det hele uklare. Det er uklart om de har en utpekt leder og enkelte av EPS-teamets medlemmer viser dårlig rolleforståelse. Det er viktig læring mtp. at Røde Kors-frivillige må forstå sin rolle godt, slik at de ikke tar imot oppgaver eller «speiler» adferd fra andre aktører som ikke er i tråd med vårt mandat eller rolle. Inne på evakueringscenteret- og inne på pårørendesenteret ser det ut til å være lite eller ingen direkte kommunikasjon mellom leder for beredskapsvakter og ledere for kriseteam. Her går man glipp av en viktig mulighet til å samarbeide, avklare behov, og sikre faglig veiledning til Røde Kors frivillige.

Egen ressursdisponering. Kunne den interne ressursdisponeringen vært bedre mellom ressurser benyttet utenfor EPS og inne? Når KO formidler behov for flere ressurser til pårørende, «avgis» et fåtall frivillige. Samtidig står mange igjen og venter på en buss som ikke kommer før senere. Flere frivillige kunne gjerne blitt allokert inn på EPS'et. Her er imidlertid Røde Kors avhengig av god kommunikasjon med de andre aktørene om behovene. Når Røde Kors overlates en del til seg selv med fullt «ansvar» for bussområdet, er det trolig vanskelig for dem å ha kjennskap til at behovene kanskje er større et annet sted. Mangelfulle løsninger for sambandsutstyr bidrar til at det går tregere med formidling av beskjeder. Leder for beredskapsvaktene er lite i bevegelse, stort sett ute ved buss, og derved langt unna de frivillige som er inne på EPS'et og har lite i kontakt med ledere for kriseteam inne i EPS.

Mediehåndtering. I brief før start, er Røde Kors-lederne klare på at de frivillige ikke skal snakke med media, kun henwise høflig til kommune og politi. Pågående presse er tilstede før første buss og det blir det svart på flere spørsmål fra pressen. Det fremstår ikke som at det sies noe feilaktig, men er en svakhet at et moment som er så tydelig presisert så fort glemmes. Evaluator oppfatter heller ikke om det på noe tidspunkt blir formidlet hva de evt. kan formidle til media eller ikke (f.eks. «Røde Kors er tilstede med x antall mannskaper. Andre spørsmål om håndtering av hendelsen må rettes til politi. Det er presse møte kl...»).

For høy tillit til Røde Kors? Røde Kors får tydelig tillit – og overlates veldig til seg selv. Det er bra med tillit! Men den må ikke bli så høy at oppdragsgiver forventer at et oppdrag er gitt og etter det manøvrerer frivilligheten av seg selv. Kommunen kan ikke fraskrive seg sitt ansvar for å drifte EPS og sikre helsehjelp (også psykososial!) til evakuerte eller blindt stole på at frivillige mannskaper kan løse krevende oppgaver uten at kommunen stiller med ressurser som bidrar og veileder. Etterlatt inntrykk er at kommunen ikke har helt kontroll på denne biten. Røde Kors får en «stor» oppgave i å alene være ansvarlig for mottak av evakuerte, og det kunne med fordel også vært noen fra kriseteamet her.

Uklar oppdragsbeskrivelse og rolleavklaring.

Notert «sikring og følgetjeneste» som oppdrag fra kommunen kl. 10:49. Det er for evaluator uklart hva som menes. De frivillige må tolke oppdraget litt selv. Fremstår ikke som Røde Kors ber om avklaring, men tar imot oppdrag og selv definerer hva det innebærer. Begrepet «sikring» gir assosiasjoner til vakthold. Både kriseleder i KO og ledere for Røde Kors bruker tidvis også begrepet «vakthold». Frivillige stiller relevante spørsmål om hva de kan og ikke kan gjøre mtp. sikring/vakthold, som Røde Kors-lederne ikke kan svare presist nok på. Røde Kors «selvdefinerer» noen oppgaver mht. at oppdragsbeskrivelsen er uklar, f.eks. hva de skal gjøre med ev. «streifere» (svaret de gir seg selv er at de skal «fange de inn»...).

Videre fremstår «sikring» generelt forstått av de frivillige som å dreie seg både om at personer ikke skal komme inn og heller ikke ut. Men reelt er det ikke tvang å være på EPS og en «sikringsoppgave» må være begrenset til å verne berørte fra skadelig oppmerksomhet fra media og nysgjerrige forbipasserende eller fra situasjoner som kan skape utrygghet/fare (f.eks. trafiksikkerhet). Det er viktig å være tydelig på både internt og eksternt at Røde Kors kan følge, gi informasjon og fortelle hvor folk og media skal gå. Men vi kan ikke fysisk eller med makt/aggresjon holde noen ute. Dette gjelder selv om politiet ikke har tilstrekkelig ressurser til å gjennomføre sine vaktholdsoppgaver. Vakthold bør evt. delegeres til security-vakter eller kommune.

Huske hva vi prøver å oppnå (hensikten med EPS). Denne kommentaren er mer generell og gjelder alle øvingsdeltakere, inkludert Røde Kors. Det må sikres en tydelig forståelse av at å være på et EPS ikke er tvang, og at hovedhensikten med et EPS er å gi trygghet, informasjon og omsorg. Det er ikke kommunen eller frivilliges oppgave å ha/utøve kontroll over de berørte, og fotfølging ut eller på do er ikke nødvendig. Videre tar det under øvelsen lang tid før evakuerte blir gjenforent med sine pårørende. Det er viktig å huske at det å få støtte av sine nærmeste er noe av det viktigste for berørte etter en hendelse – det vil bidra til bedre mestring av situasjonen både på kort og lang sikt. I alt stresset og fokuset på praktisk håndtering ser dette ut til å glemmes litt av samtlige aktører.

Øvingsmål 3:

Å øve bistand til psykososial støtte og andre relevante oppgaver ved EPS i samvirke med kommunale kriseteam og politi

Evaluatorene så særlig på: Opplevd trygghet/utrygghet hos Røde Kors' frivillige underveis

Fungerte:

Fremstår utad som rolige og trygge. De frivillige utviser ro, «skriker til verket» og tør å stå i situasjoner, selv om de ikke har alle svar på hvem eller hva slags reaksjoner de må håndtere. De får god kontroll med mottak av evakuerte, som møtes på en mild, rolig og tilpasset måte. Mer voldsomme reaksjoner håndteres på en trygg og rolig måte, godt i samsvar med situasjonens alvorlighet. Berørte med behov for ekstra støtte får en frivillig som er tilstede, sitter ned og klarer samtidig å sitte i stillheten. Andre frivillige beveger seg rundt og sjekker inn med berørte. De tør å ta initiativ og ha tydelig tilstedeværelse. Det er fint å se hvordan de frivillige løser dette, litt i kontrast til kommunens EPS-team som fremstår usikre, litt avventende og nølende i hvordan de skal gå frem i møte med evakuerte.

Tar oppgavene på alvor. Ingen blir demotiverte av ventetid i sterk sol på første buss og uklare beskjeder om faktisk ankomst. Oppgavene tas på alvor og humøret holdes oppe. Dette er gjennomgående fra start til slutt, især når øvrige øvelsesdeltakere virker å kaste inn håndkleet og det ser ut til at kun Røde Kors aktivt bistår i gjenforening. De frivillige skal ha skryt for å holde motivasjonen oppe og å ikke gi seg selv om øvelsen er lang og krevende.

Situasjonsforståelse = pragmatisme. Flere av de frivillige ser behov, og løser det der og da. Det viser evne til å registrere hva som skjer i situasjonen og finne løsninger, f.eks. for å roe ned en litt kaotisk situasjon ved første bussankomst, finne stoler og vann til de som står i kø, og ved å tilby bistand til kommunens EPS-team for å få opp registreringsbord før første ankomst.

Trygghet øker underveis. Det er innledningsvis en tendens til at noen frivillige «klynger seg», men ettersom dagen går, registrerer evaluator at de som tidlig på dagen virket usikre opptrer med en selvtillit og ro. Det blir en antakelse, men det kan tyde på en mestringsfølelse og økt trygghet. At de ikke lar seg «sette» ut så lett av krevende markører, er imponerende.

Forbedring

Presisering av oppdragets omfang og rolleavklaring. Mer trygghet kunne vært oppnådd ved at Røde Kors-lederne ba om tydelighet i oppdraget/oppgavene, f.eks. ved å spørre hvem de skal samarbeide med ved bussene, presisere at frivillige ikke utøver vakthold, spørre hva som menes med «sikring», og få oppnevnt kontaktperson i mottakssone for kommunens EPS-team og kriseteamene som kan bidra til fortløpende rolle- og oppgaveavklaringer, informasjonsutveksling om observerte behov og faglig veiledning fra Kriseteam til frivillige ved behov.

Mangelfull kompetanse om psykososial beredskap og krisereaksjoner hos Røde Kors' ledere. Røde Kors-lederne har erfaring med å lede og tar tydelige lederroller, men det mangler litt i å svare på spørsmål og usikkerhetsmomenter relatert til psykososial oppfølging. Enkelte spørsmål avvises litt når de frivillige forbereder seg på å ta imot første buss (f.eks. «hva gjør vi hvis noen stikker av? Skal vi løpe etter? Kan vi gripe inn?» «Kan vi følge noen på do?» «hva gjør vi hvis noen streifer av gårde, skal vi bringe dem tilbake?», «hva gjør vi om noen har sterke krisereaksjoner?»). Spørsmålene blir ikke i tilstrekkelig grad besvart, som kan skape usikkerhet.

Det kan være gunstig å ha en egen psykososial leder som kunne veiledet og betrygget. Det var mye ventetid før de første bussene kom, som med fordel kunne vært brukt til å friske opp psykososial førstehjelpskunnskap og svare ut usikkerheten som flere satt med. Det skal nevnes at frivillig med arbeidserfaring fra akuttmottak på sykehus benyttet ventetiden til å fortelle om hvordan de skadede ville bli tatt imot på sykehus. Det var en veldig fin måte å gi de frivillige en mer helhetlig forståelse for hvordan slike hendelser håndteres og ulike aktørers rolle.

En læring for Røde Kors vil være å benytte denne type ressurspersoner gjennom å gi den en tydeligere rolle og opplæring til å veilede og koordinere ved krisehåndtering der psykososial førstehjelp og støtte er primæroppgaver.

Øvingstekniske momenter

Ventetid. Som forventet blir det ventetid før oppstart. Det gis god og betryggende informasjon i forkant av øvelsen, men det ville vært en stor bonus å ha med noen som kan mer om psykososiale krisereaksjoner som kunne besvart flere av de frivilliges innledende spørsmål i tiden hvor man uansett bare sitter og venter på oppstart. Informasjonsformidlingen i forkant er en god anledning til kompetanseheving.

Poenget skal ikke overdrives: Røde Kors-lederne svarer på spørsmål, fremstår rolige og tar tydelig ledelse og deler av sin erfaring. Bonusen her hadde likevel vært å trekke på ressurser med mer kompetanse mht. psykososial beredskap og krisereaksjoner for å veilede de frivillige. Aksjonsleder er, grunnet samband og dialog med mannskaper ute i felt, «i» øvelsen før de andre. Aksjonsleder er god på å navigere i begge roller samtidig og å holde de frivillige oppdatert og klare, med tydelige beskjeder og forventningssavklaringer. At det ville vært bra med en leder med god kompetanse innenfor det psykososiale, skal ikke overskygge det at å bruke en erfaren aksjonsleder med ro, kompetanse og erfaring. Evnen til å informere og trygge sine frivillige fungerer godt, og bidrar til at Røde Kors-lederne har kontroll på sine egne, er klare til dyst og får til en rolig og god oppstart når øvelsen kommer «ordentlig» i gang.

Oppfølging av egne frivillige underveis. Noterte underveis: «la de frivillige spise!». Poenget: oppfattet ikke at de frivillige fikk beskjed om at de kunne ta seg en matbit eller pust i bakken. Andre aktører inne på EPS fikk en slik pause, mens det virket som frivillige «stod på» hele veien uten stopp. Ansvar for psykososial oppfølging og ivaretagelse av frivillige er viktig både i øvelse og i reelle hendelser. Usikkert om det gis beskjed til de frivillige at de kan ta seg en matbit, men det er i så fall en viktig oppgave mer øvingsteknisk for leder av Røde Kors-mannskapene å ivareta dem underveis ved bl.a. å trygge de i at de kan ta en pust i bakken, få i seg mat mm. Det gir forhåpentligvis en god øvingsopplevelse, som igjen bidrar til at de frivillige kan se for seg at dette er oppgaver de også reelt kan bistå med fordi opplevelsen i øvelsen var god. Her tas forbehold om at slik beskjed kan ha blitt gitt uten at evaluator har fått det med seg.

Læringspotensialet

Situasjonsforståelse: Å sikre god situasjons- og oppgaveforståelse hos alle involverte Røde Korsere når vi har så mange som deltar og meget i ulike roller er en utfordring når det kommer til øvelser. Det er alltid noen tilpasninger som må gjøres, så man får ikke øvd helt realistisk, og det er ikke alt mannskap som får oppfylt sine forventninger til involvering. Spesielt for denne øvelsen gjaldt dette i forhold til markører. Beredskapsvakter uttrykker at de har fått møte sine forventninger. I en reel situasjon vil som regel politi og kommune etablere EPS, og Røde Kors vil kontaktes litt uti løypa i forhold til behov.

I tillegg opplevde flere en for streng oppfølging av "blå vester" av kommunalt øvende, som bidro til å minke realismen i øvelsen.

Varsling og samband: Beredskapsvakter

Beredskapsvakter fikk ikke øvd på varsling i denne øvelsen, og bør øves mer på dette. I tillegg ser vi behovet for interne samband for beredskapsvakter for å opprettholde god kommunikasjonsflyt.

Registrering: Som ved tidligere øvelser så er det registrering av evakuerte som blir «proppen». Dette er et område som ikke tilhører Røde Kors sitt ansvar, men vi må bidra til at dette tas tak i.

Mindre tiltak videre:

De forenkler kommunikasjonen om ledere har gule ledervester, så vi bør ha ledervester tilgjengelig for leder av beredskapsvakter også. Det bør fortsettes med arbeidet med opplæring i kriseledelse og psykososial førstehjelp, med fokus på øvelser både internt og med eksterne. Gode mannskapslistene med lagsinndeling og rullering av oppgaver og pauser hadde vært en fordel.

Måloppnåelse

Røde Kors Øvingsmål

OVERORDNET

- Å øve kommunikasjon og samarbeid med samvirket innen SAR Vann/Land, Evakuering og EPS
- Å øve kriseledelse og samband/kommunikasjon i samvirket under større og komplekse aksjoner
- Gi alle frivillige mulighet til å øve innen sine ulike kompetanseområder og oppnå god erfaringslæring

INTERNE ØVINGSMÅL

- Å øve samordnet intern aksjonsledelse og kommunikasjon når vi har frivillige fra både hjelpekorps og beredskapsvakter/omsorg i aksjon.
- Å øve gjennomføring av søk i samvirke med Sivilforsvaret
- Å øve bistand skadested og evakuering med samvirket, bidra til å sikre fysisk og psykososial førstehjelp av evakuerte
- Å øve Røde Kors mannskap i samvirket med eksterne og interne aktører i forhold til kjennskap og rollefordeling ved bistand på EPS
- Å øve bistand til psykososial støtte og andre relevante oppgaver ved EPS i samvirke med kommunale krise-team og Politi.

Måloppnåelse

Gjennom øvelsen og i evalueringsarbeidet kommer det frem en god måloppnåelse i forhold til øvingsmål. Samtidig er det viktig at vi tar med oss gode tiltak videre for læring.

Betraktninger fra Øvingsledelsen

Gjennom planlegging og gjennomføring av en slik omfattende øvelse har vi fått tettere kontakt med andre beredskapsaktører på fylkesnivå. Dette gir bedre kunnskap og kjennskap til hverandre gir også bedre muligheter for samarbeid når behovene er reelle. Flere samvirkeøvelser både lokalt og regionalt gir en

bedre samtrent kompetanse og rolleforståelse. Her ser vi også at vi i Røde Kors kan være en pådragsdriver til at et slikt samarbeid kan finne sted. Samvirkeprinsippet er krevende å få til og det innebærer ofte kompromisser for å få ting på plass, men det er samtidig et unngåelig faktum at vi må virke sammen i «fredstid» for å virke sammen i skarpe hendelser.

Tanker til veien videre

Gjennom øvelsen og gjennom evalueringen har vi kommet frem til noen overordnede tiltak. Noen av punktene er veldig overordnet og handler mer om tilnærming til området innenfor beredskapsfeltet mens enkelte handler i større grad om direkte tiltak. Disse punktene er:

1 Kommunikasjonsmidler ved innsats

Muligheter for tettere kommunikasjon under innsats, spesielt EPS. Derfor kartlegges nå tilgang til VHF-samband som alternativ for "ikke-hjelpekorpsere" under innsats.

2 Synlig ledelse

Ledere og nestledere under innsats bør være synlig for bedre tilgjengelighet og synlighet. DK går derfor til innkjøp av ekstra ledervester som er tilgjengelig ved behov.

3 Kunnskap om samvirkeorganisasjoner

For å muliggjøre samvirkeprinsippet er det viktig at vi forstår og kjenner til hverandre. Fortsatt fokus på øvelser og samarbeidsareaner

4 Varsling/Talegrupper ved øvelser

Det jobbes med forberedt varsling og tildeling av talegrupper ved senere øvelser, da rutine avviker fra reelle aksjoner.

5 Kompetanseheving

Fokus på kompetanseheving innen proaktiv stabsmetodikk for kriseledelse og psykososial oppfølging av berørte og frivillige.

TAKK TIL

Hedmark og Oppland Røde Kors ønsker aller først å takke alle frivillig og ansatte som har bidratt i forbindelse med Øvelse Skibladner 2024. Sammen er vi gode!

Takk til Øvingsutvalget i Innlandet som har tatt initiativ til, invitert og planlagt selve øvelsen, og spesielt takk til øvingsleder Jacob Reinholdt Normann, Innlandet Politi og Nils Petter Rinholdt, RVTS-Øst for kontinuerlig involvering, koorindering og god planleggingsstruktur.

Sammen blir vi bedre rustet for hendelsene som kommer!